

FILOSOFER I ARBEIDSLIVET

INSTITUTT FOR FILOSOFI OG FØRSTESEMESTER-
STUDIER 2016 // UNIVERSITETET I BERGEN

En rapport om
yrkessituasjonen for
filosofer som har avlagt
hovedfagseksamen,
mastergradseksamen
og/eller doktorgrad i
tidsperioden 1990–2015
ved Institutt for filosofi
og førstesemesterstudier,
Universitetet i Bergen.

Prosjektleder

Sindre O. Söderström,
vitenskapelig assistent

Styringsgruppe

Ole Martin Skilleås, professor
Steinar Thunestvedt, administrasjonssjef

*Institutt for filosofi og
førstesemesterstudier,
Universitetet i Bergen, april 2016*

SAMMENDRAG

LISTE OVER TABELLER

3

5

1. INNLEDNING

6

1.1 BAKGRUNN OG FORMÅL

7

1.2 DESIGN OG METODE

7

1.3 REFLEKSJONER OM UTVALG

8

2. RESULTATER

10

2.1 HVEM ER DE?

11

2.2 YRKE OG ARBEIDSLIV

14

2.3 LØNN

17

2.4 FILOSOFIENS RELEVANS

21

Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
post@fof.uib.no
uib.no/fof

Telefon og faks
Tlf.: +47 55 58 23 82 (ekspedisjon)
Faks: +47 55 58 96 51

Postadresse
Institutt for filosofi og førstesemesterstudier
Postboks 7805
5020 Bergen
Besøksadresse
Sydnesplassen 12/13, 3. etasje

SAMMENDRAG

En rapport om yrkessituasjonen for filosofer som har avlagt hovedfagseksamen, mastergradseksamen og/eller doktorgrad i tidsperioden 1990–2015 ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier, Universitetet i Bergen.

111 personer gjennomførte undersøkelsen. Undersøkelsen ble sendt ut til 182 personer, og vi hadde dermed en gjennomføringsprosent på 61. Resultatene presentert i denne undersøkelsen må derfor leses i lys av dette. Av respondentene som tok undersøkelsen så er kvinner noe overrepresentert sett opp mot populasjonen (30 mot 26 prosent), og personer med mastergrad og doktorgrad er overrepresentert. Det er først og fremst overrepresentasjonen av doktorander, 21 prosent mot 14, som potensielt kan føre til en systematisk skjevhet i resultatene. Følgende konklusjoner kan trekkes fra vår undersøkelse.

- Alumni fra FoF er i arbeid. Mot en nasjonal sysselsetningsprosent på 71, så er 91 prosent av våre alumni sysselsatt. 73 prosent av de som er i arbeid er å finne innen de tre sektorene «undervisning», «faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting» og «offentlig administrasjon og forsvar». De har en medianlønn på ca. 550 000. Denne var noe lavere for kvinner, og for personer med mastergrad, disse hadde en medianlønn på ca. 475 000. Vi estimerte også gjennomsnittslønnen, forstått som gjennomsnittlig inntekt i løpet av ett år med 100 prosent stilling, til å være ca. 586 000,-. Dette er 68 000,- mer enn den nasjonale gjennomsnittslønnen som er på 518 100.
- 79 prosent mente at deres grad i filosofi i stor eller i svært stor grad var et nyttig verktøy i deres nåværende jobb, mot åtte prosent som mente den ikke var det. 69 prosent mente at deres grad i stor eller i svært stor grad var direkte relevant for deres nåværende jobb. 60 prosent mente at det var i stor eller i svært stor grad deres utdannelse i filosofi som gjorde at de nå har den jobben de har.
- Når det gjaldt filosofistudiet generelt var 85 prosent enig eller svært enig i at deres grad ga dem verktøy anvendelige i mange ulike situasjoner og faser i deres liv, som ikke overraskende vitner om at filosofistudiet gir studenten mer enn bare muligheten for en fremtidig jobb.

- 58 prosent var enig eller svært enige i påstanden om at ens forventninger og oppfatninger av hva filosofi er, endret seg etter påbegynt fagstudiet. 71 prosent var enig eller svært enig i påstanden om at samfunnet som helhet har et feilaktig bilde av hva en filosof gjør, mot fire prosent som var uenig eller svært uenig. Sammen vitner dette om at våre alumni mener at det er uklart for de aller fleste hva fagstudiet filosofi innebærer før man selv har vært igjennom det.
- 72 prosent sa seg enig eller svært enig i at deres motivasjon for å studere filosofi handlet om personlig utvikling heller enn karriere. Våre alumni rangerte et knippe med såkalte overførbare ferdigheter fra sin filosofiutdanning slik:
 1. Intellektuelle ferdigheter (å tenke kritisk, analytisk, å være en problemløser)
 2. Kommunikasjonsferdigheter (gi råd, være i stand til å artikulere, hjelpe andre til å forstå)
 3. Organiseringsferdigheter (sette og nå mål samt å håndtere tidsfrister)
 4. Mellommenneskelige ferdigheter (evne til å samarbeide, være i stand til å løse konflikter, å være en lagspiller)
 5. Lederferdigheter (ta avgjørelser, planlegge, delegere, styre andre)

Hele 77 prosent mente at filosofistudiet i størst grad utvikler evnene til å tenke kritisk, analytisk og å være en problemløser. Dette er egenskaper som er svært ettertraktet i dagens arbeidsmarked, og det kan være med på å forklare hvorfor våre alumni stort sett mente deres grad i filosofi var nyttig, selv om de ikke jobbet direkte med filosofifaget i form av undervisning eller forskning. Interessant er det også å merke seg at lederferdigheter kommer ut som den ferdigheten filosofistudiet i minst grad utvikler.

Liste over tabeller

Kjønn	11
Alder	11
Hvilket år avla du din (siste) grad i filosofi ved UiB?	12
Hva slags grad var dette?	13
Er du i arbeid?	14
Hva gjør du?	14
Hvilken sektor arbeider du i?	16
Hva er din samlede årsinntekt i dag?	17
Årsinntekt, mann	18
Årsinntekt, kvinne	18
Inntekt, gitt doktorgrad	19
Inntekt, gitt mastergrad	19
Inntekt, gitt hovedfag	20
I hvilken grad mener du din utdanning i filosofi hjelper deg i jobben?	21
I hvilken grad mener du din utdanning i filosofi er direkte relevant?	22
I hvilken grad var det din utdanning i filosofi som gjorde at du har den jobben du nå har?	22
Påstand: Min utdanning i filosofi har gitt meg redskaper som jeg har tatt i bruk i mange ulike situasjoner og faser av mitt liv	23
Påstand: Mine forventninger og oppfatninger av hva filosofi er, endret seg i stor grad etter at jeg begynte filosofistudiet	23
Påstand: Jeg tror samfunnet som helhet har et feilaktig bilde av hva en filosof egentlig gjør	24
Påstand: Det var personlig utvikling, heller enn framtidige arbeidsutsikter, som først og fremst gjorde at jeg valgte å studere filosofi	24
Mellommenneskelige ferdigheter (evne til å samarbeide, være i stand til å løse konflikter, å være en lagspiller)	25
Intelleguelle ferdigheter (å tenke kritisk, analytisk, å være en problemløser)	25
Kommunikasjonsferdigheter (gi råd, være i stand til å artikulere, hjelpe andre til å forstå)	26
Lederferdigheter (ta avgjørelser, planlegge, delegere, styre andre)	26
Organiseringsferdigheter (sette og nå mål, samt å håndtere tidsfrister)	26

1. INNLEDNING

1.1 Bakgrunn og formål

Til stadighet diskuteres humanioras nytte og relevans i det offentlige rom.¹ Det synes å være en gjennomgående oppfatning, på godt og vondt, at humanistiske fag er mindre *nyttige*, og at det er en diskrepans mellom tilegnet kunnskap gjennom studieløpet, og bruken av dette i en fremtidig arbeidssituasjon. Filosofien er intet unntak. Retter vi blikket spesielt mot filosofien som et utdanningsløp så synes særlig to spørsmål å melde seg

1. Trenger vi som samfunn filosofi?
2. Hvordan lar en utdanning i filosofi seg forene med et arbeidsliv?

Det er med et særlig ønske om å svare på spørsmål nummer to at Institutt for filosofi og førstesemesterstudier har tatt initiativ til denne undersøkelsen.² Hvordan går det egentlig med våre alumni i møte med arbeidslivet? Dette er noe vi ønsker å synliggjøre for våre nåværende og fremtidige studenter, og samfunnet forøvrig. Følgende spørsmål anså vi som særlig interessante og de ledet oss i utarbeidelsen av undersøkelsen

1. Er filosofer stort sett i arbeid, og føler de at deres grad i filosofi er relevant?
2. Hva har de i inntekt?
3. Hvilke ferdigheter er det filosofistudiet utvikler, som kan kombineres med tilsynelatende ikke-filosofiske yrker?

Arbeidet med undersøkelsen, samt utarbeidelse av en alumni-database, ble påbegynt oktober 2015 og ble avsluttet april 2016.

1.2 Design og metode

Kartleggingsundersøkelsen tok form som et elektronisk spørreskjema og ble utarbeidet i Universitetet i Bergen sitt foretrukne system, SurveyXact.³ Undersøkelsens målgruppe var samtlige personer som har avlagt en hovedfagsoppgave eller en mastergradsoppgave, samt personer som har oppnådd en doktorgrad i tidsperioden 1990–2015, ved Institutt for filosofi og førstesemesterstudier.⁴ Utsendelse av spørreundersøkelsen via e-post ble gjort den 19. februar 2016. To påminnelser ble sendt ut per e-post, henholdsvis 22. og 26. februar. Det ble også sendt ut påminnelse på SMS til utvalgte respondenter. Spørreundersøkelsen hadde en original svarfrist 29. februar, men denne ble utsatt for å øke svarprosenten og undersøkelsen ble avsluttet to uker senere, den 15. mars.

Selve undersøkelsen besto av tre deler delt inn med overskriftene: *Generell informasjon*, *Arbeidssituasjon* og *Filosofistudiet*. Avhengig av om respondenten svarte at han/hun var i arbeid eller ikke var det henholdsvis 17 eller 12 spørsmål, og det tok mellom 3–5 minutter å svare. Undersøkelsen var anonym og frivillig.

1 For en særlig god gjennomgang, se frittord.no/ressurser/publikasjoner-ind/hva-skall-vi-med-humaniora

2 Spørsmål nummer én har blitt tatt opp spesielt av én av våre vitenskapelig ansatte, Espen Gamlund, her: salongen.no/?p=4271

3 surveyxact.no

4 Avlagt mastergradsoppgaver strekker seg over tidsperioden 2005–2015, mens hovedfagsoppgaver ble avlagt i perioden 1989–2007.

Totalt snakker vi om 259 grader avlagt av 245 personer.⁵ Undersøkelsens potensielle respondenter ble i realiteten mindre enn undersøkelsens populasjon. Dette skyldes faktorer som dødsfall, arbeid i utlandet samt problemer knyttet til å få kontaktinformasjon til alle potensielle respondenter grunnet det store tidsrommet vi var interessert i (26 år). Av 245 personer ble undersøkelsen sendt ut til 182 (74,3 % av populasjonen). Av disse gjennomførte 111 undersøkelsen.⁶ Dette gir en svarprosent på henholdsvis 45 og 61. Dette var vi, ut fra svarprosenten på lignende undersøkelser, meget godt fornøyd med.

1.3 Refleksjoner om utvalg

I tillegg til å utarbeide og gjennomføre denne undersøkelsen, har Institutt for filosofi og førstesemesterstudier tatt initiativ til å oppdatere sine alumni-databaser. Dette gjør oss i stand til å reflektere rundt utvalget og i hvilken grad det er representativt for populasjonen.

Fordelingen av de 259 gradene var slik: 36 doktorgrader (14 %)⁷, 89 mastergrader (34 %) og 134 hovedfagsoppgaver (52 %). Av disse var henholdsvis 5 (14 %), 23 (26 %) og 37 (28 %) avlagt av kvinner. Av totalt 259 grader er altså 65 (25 %) avlagt av kvinner. Av de 245 personene som har avlagt en grad er 64 av de kvinner (26 %)⁸.

Av de som tok undersøkelsen hadde 21 % doktorgrad, 40 % mastergrad og 39 % avlagt hovedfagseksamen. Av dette ser vi at personer med doktorgrad og personer med mastergrad er kraftig overrepresentert, mens personer med avlagt hovedfagseksamen er underrepresentert.⁹ Av de som tok undersøkelsen var 30 % kvinner, dette er noe høyere enn populasjonen (4 %). Det er imidlertid ingen grunn til å forvente merkbare forskjeller mellom personer som har avlagt hovedfag kontra mastergrad¹⁰, slik at om vi slår de to gradstypene sammen så får vi i utvalget 79 % mot populasjonens 86 %. Det er altså først og fremst en overrepresentasjon av doktorgrader som potensielt kan være en kilde til en iboende systematisk skjevhet.

5 15 av de som tok en doktorgrad hadde også tatt en master eller avlagt en hovedfagsoppgave ved instituttet. I tillegg hadde én hovedfagsoppgave to forfattere slik at differansen mellom grader og personer er 14.

6 Det var også 8 personer som gav noen svar, men som ikke gjennomførte. Vi har valgt å ta med resultatene til disse 8 der de har valgt å avgi et svar. Antall respondenter vil derfor variere litt fra spørsmål til spørsmål. Vi vil ved hvert resultat indikere hvor mange som har valgt å svare på det aktuelle spørsmålet.

7 Fire av disse var dr.philos.

8 Kun 2 av de 15 som har tatt både doktorgrad + master/hovedfag ved FoF er kvinner. Siden det er 65 grader avlagt av kvinner, så er det gjort av 63 forskjellige, men én av gradene ble avlagt av to kvinner, slik at vi står igjen med at totalt har 64 forskjellige kvinner avlagt en grad ved FoF.

9 Dette er ikke overraskende da hovedfag strekker seg lengre tilbake i tid enn mastergraden gjør, og at dette ofte resulterte i at kontaktinformasjon var vanskelig å oppdrive. At personer med doktorgrader er overrepresentert kan ha flere årsaker, men først og fremst handler det om at disse personene var generelt mer «synlige» og følgelig var enklere å komme i kontakt med.

10 Annet enn at personer som har avlagt hovedfag nødvendigvis gjorde dette for lengre tid siden, og kan av den grunn ha opparbeidet seg mer arbeidserfaring.

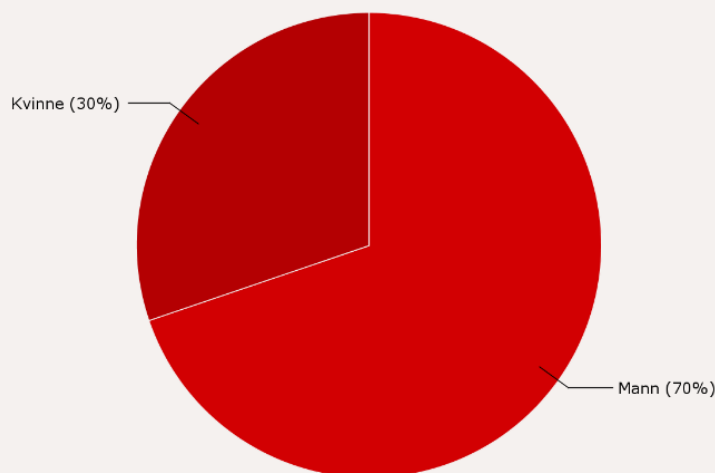

2. RESULTATER

Vi har valgt å gruppere resultatene fra undersøkelsen inn i fire kategorier og spørsmålene som presenteres under følger spørreundersøkelsens struktur.

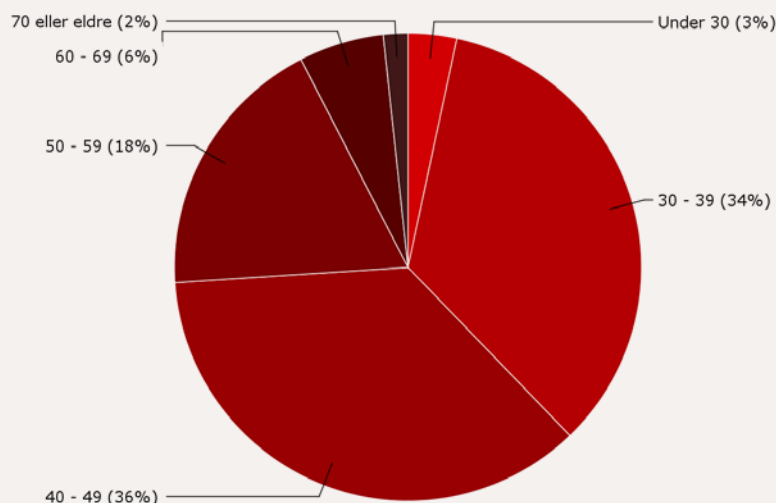
2.1 Hvem er de?

Kjønn¹¹

30 % av respondentene var kvinner. Dette er vi godt fornøyd med da det i stor grad gjenspeiler populasjonen (26 %). I følge en studie publisert av Statistisk sentralbyrå i 2015¹² som så på samtlige personer som avla en mastergrad eller en doktorgrad i Norge kalenderåret 2008, så var 56 % av personene som avla mastergrad kvinner og av doktorandene var 46 % kvinner.¹³

Alder¹⁴

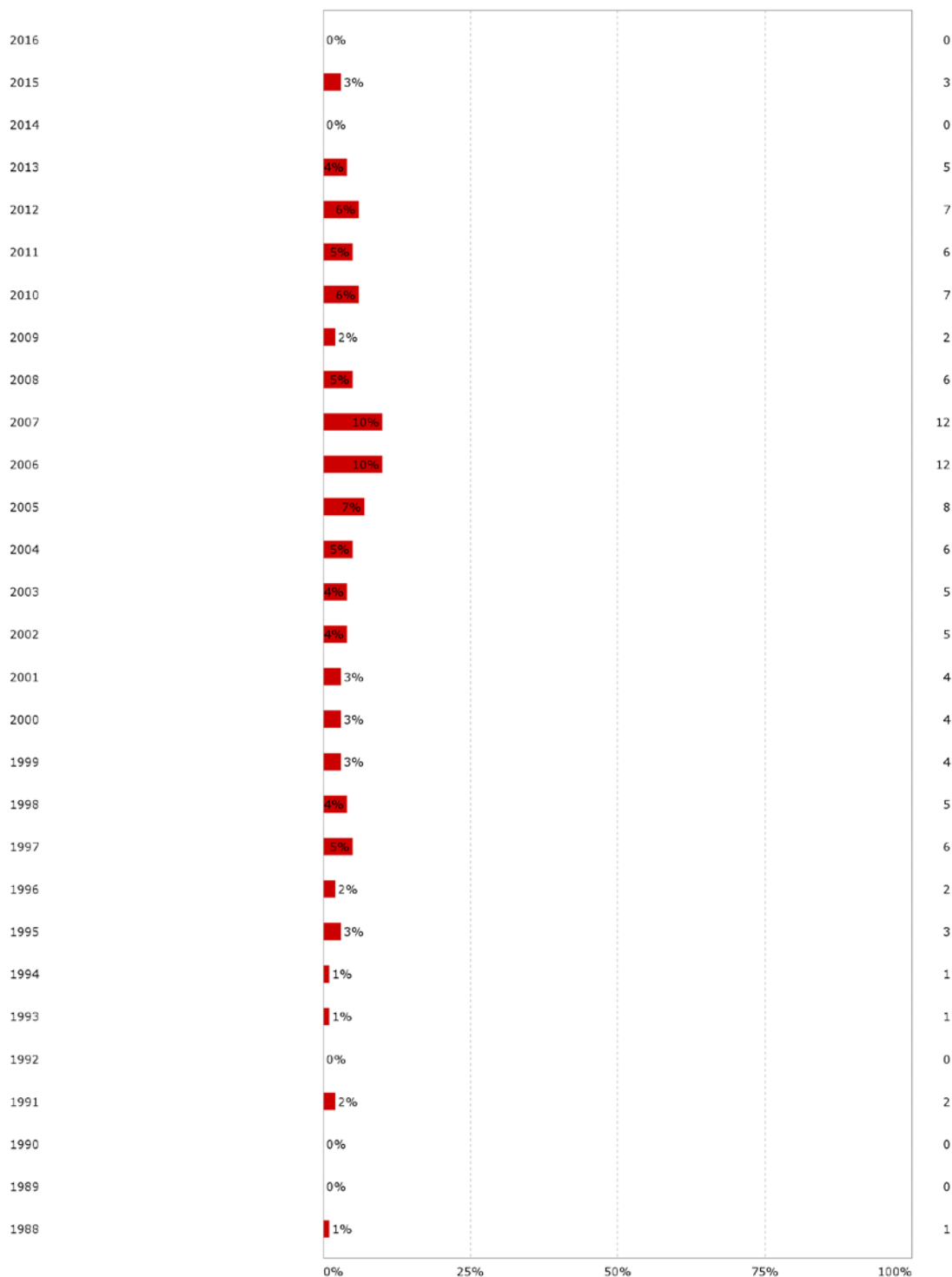
70 % av respondentene er mellom 30-49 år gamle. Kun 3 % av respondentene er under 30 år, som gjør at de aller fleste vil ha hatt mulighet til flere års arbeidserfaring selv med en høyere utdanning. Dette er viktig å huske på når vi senere skal se på lønnsnivået.

¹¹ 119 respondenter.

¹² www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/nesten-alle-i-arbeid-store-inntektsforskjeller

¹³ Blant mastergradene avlagt i humanistiske og estetiske fag var ca. 400 avlagt av menn og i underkant av 800 avlagt av kvinner. Kjønnbalansen ved FoF er altså ganske atypisk sammenlignet med andre fagområder ved humaniora nasjonalt.

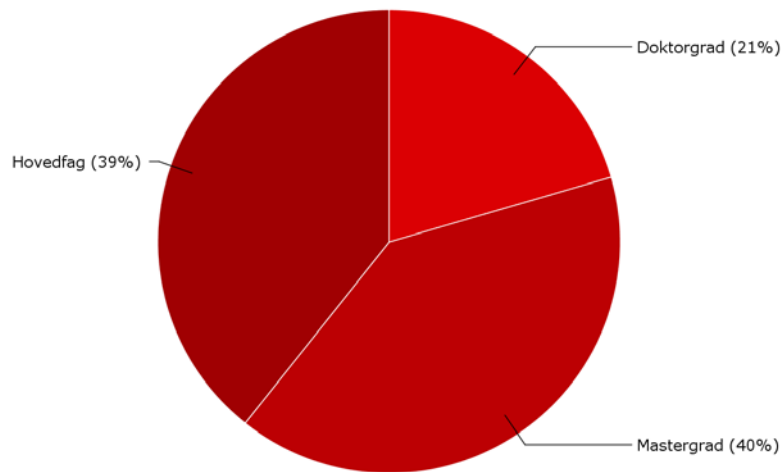
¹⁴ 119 respondenter.

Hvilket år avla du din (siste) grad i filosofi ved UiB?¹⁵

Av tabellen ser vi at svært mange avla en grad i perioden 2005-2007. Dette stemmer godt overens med vår database. Mulig forklaring på dette er at 2005 er første året instituttet produserte mastergrader, i tillegg til at man fortsatt hadde noen «etterhengere» på hovedfagsprogrammet (siste ble avlagt i 2007) som gjør at svært mange grader ble produsert i dette tidsrommet. Tabellen som helhet må likevel tas med en klype salt. Ingen av respondentene skal ifølge vår database ha avlagt sin siste grad i 1988. Det er naturlig å forvente at flere personer kan ha valgt feil år grunnet det store tidsrommet, dette har vi imidlertid ingen mulighet for å etterprøve her.

¹⁵ 117 respondenter.

Hva slags grad var dette?¹⁶

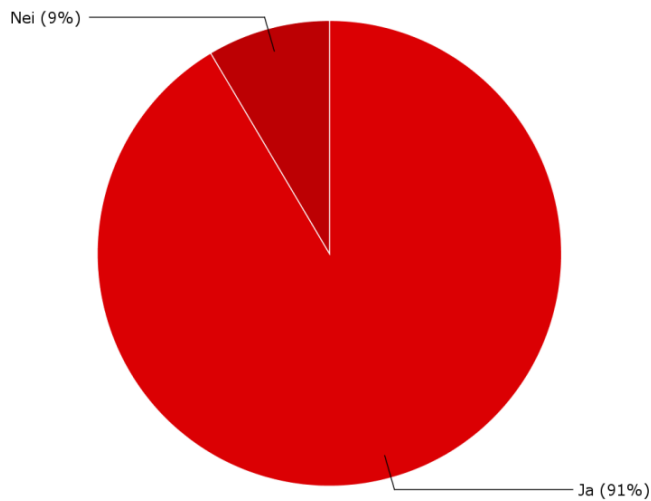
Som nevnt under punkt 1.3 har vi her en sterk overrepresentasjon av mastergrader sammenlignet med vår database. Det samme gjelder for doktorgrader. Hovedfag utgjør den klart største andelen av avlagte grader ved instituttet med sine 52 % (134 grader). Av respondentene er det kun 39 % som oppgir at dette var deres siste grad.¹⁷ Imidlertid er det ingen grunn til å forvente, som også ble nevnt i punkt 1.3, at det skal være noen systematisk forskjell på personer med en mastergrad kontra avlagt hovedfag i yrkessammenheng. Dermed er det først og fremst overrepresentasjonen av doktorgrader man bør merke seg.

¹⁶ 117 respondenter.

¹⁷ Man må her huske på at vi spurte om respondentens *siste* grad, slik at flere som har svart at dette var en doktorgrad kan samtidig også ha avlagt hovedfag ved instituttet.

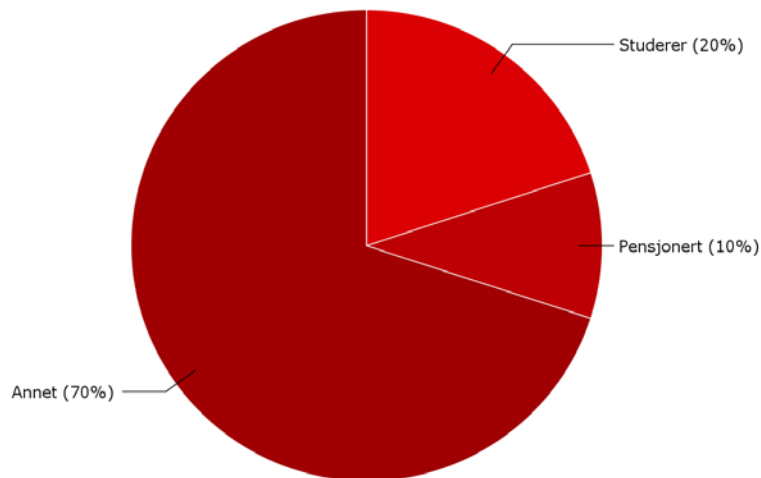
2.2 Yrke og arbeidsliv

Er du i arbeid?¹⁸

Hvis respondentene svarte nei på dette spørsmålet (som 10 personer, 9 %, gjorde) fikk hun/han opp følgende spørsmål:

Hva gjør du?¹⁹

Sett under ett er det tydelig at filosofer flest er i arbeid. Av de som tok undersøkelsen er det kun syv (6 %) som sa de ikke var i arbeid, studerte eller var pensjonert. Hvor mange av disse syv som er potensielle arbeidstakere, og dermed klassifiseres som arbeidsledige, er vanskelig å si.²⁰ I følge Statistisk sentralbyrå er arbeidsledigheten i Norge for personer mellom 15-75 år på 4,3 %.²¹ På bakgrunn av resultatet over mener vi det er rimelig å anta at arbeidsledigheten ikke er høyere enn dette hos filosofer med en grad fra FoF. To faktorer melder seg imidlertid umiddelbart i denne sammenhengen. For det første er det her snakk om personer med en høyere utdanning,

¹⁸ 117 respondenter.

¹⁹ 10 respondenter.

²⁰ Vi følger litteraturen ved å definere arbeidsledige som personer som ikke er sysselsatt, men som søker arbeid. Arbeidsstyrken blir definert som de sysselsatte pluss de arbeidsledige. Hvor mange av de syv som faller i kategorien «annet» som er arbeidsledige, og hvor mange av de som er uføretrygdet, er vanskelig å avgjøre.

²¹ www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/aku

og det er å forvente at arbeidsledigheten blant denne gruppen er lavere enn hos befolkningen som helhet.²² For det andre, gitt at undersøkelsen var frivillig, kan man spekulere i om utvalget er representativt for populasjonen med tanke på denne variabelen. Det er ikke urimelig å anta at noen vegrer seg for å delta i en undersøkelse som handler om arbeid hvis man selv er arbeidsledig. Denne siste faktoren er vanskelig å vurdere, men vi har ingen data som peker mot at dette skulle være tilfelle.

Den første faktoren kan og bør imidlertid vurderes. Statistisk sentralbyrå publiserte i 2015 en studie²³ som så på samtlige i Norge som hadde avlagt en mastergrad eller doktorgrad i 2008. Her var de interessert i å kartlegge deres arbeidssituasjon fem år etter avlagt grad, altså i kalenderåret 2013. Undersøkelsen deres viste at kun én prosent var arbeidsledig, mens over 90 prosent var i arbeid. Det er imidlertid store variasjoner mellom fagfeltene. 96 % av respondentene med en mastergrad i økonomiske og administrative fag var i arbeid, mens i humanistiske fag var det 90 % som var i arbeid, og en arbeidsledighetsprosent på to.

Undersøkelsen skiller seg fra vår ved at vi går tilbake 26 år. Hvis vi imidlertid konsentrerer oss om personene med en mastergrad, så er det slik at av de 47 personene i undersøkelsen med mastergrad så svarte syv at de ikke er i arbeid (15 %).²⁴ Dette er som vi ser fem prosent mer enn humaniora nasjonalt. Her må vi huske på at 11 av mastergradene er avlagt for kortere tid enn fem år siden.²⁵ Det er ikke urimelig å anta at arbeidsledigheten er høyere blant disse enn blant studenter med en mastergrad generelt. I tillegg er arbeidsledigheten, og personer utenfor arbeidsstyrken generelt, lavere for de med en doktorgrad enn med annen grad²⁶, slik at ved å fokusere kun på personer med en mastergrad vil dette sannsynligvis dra opp prosentandelen av personer utenfor arbeid ytterligere.²⁷ På bakgrunn av dette virker det imidlertid ikke rimelig å konkludere med at prosentandel av FoF-alumni som er i arbeid er høyere enn for humaniora-alumni generelt.²⁸

22 Når det gjelder personer som faktisk er i arbeid må man merke seg at en sysselsetningsprosent på 91 % er svært bra sammenlignet med befolkningen som helhet. I aldersgruppen 15-74, så er 71 % i arbeidsstyrken. www.ssb.no/arbeid-og-lonn/nokkeltall/hovedside-arbeid-og-lonn

23 www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/nesten-alle-i-arbeid-store-inntektsforskjeller

24 Altså, syv av de ti om sier de ikke er i arbeid er personer med en mastergrad.

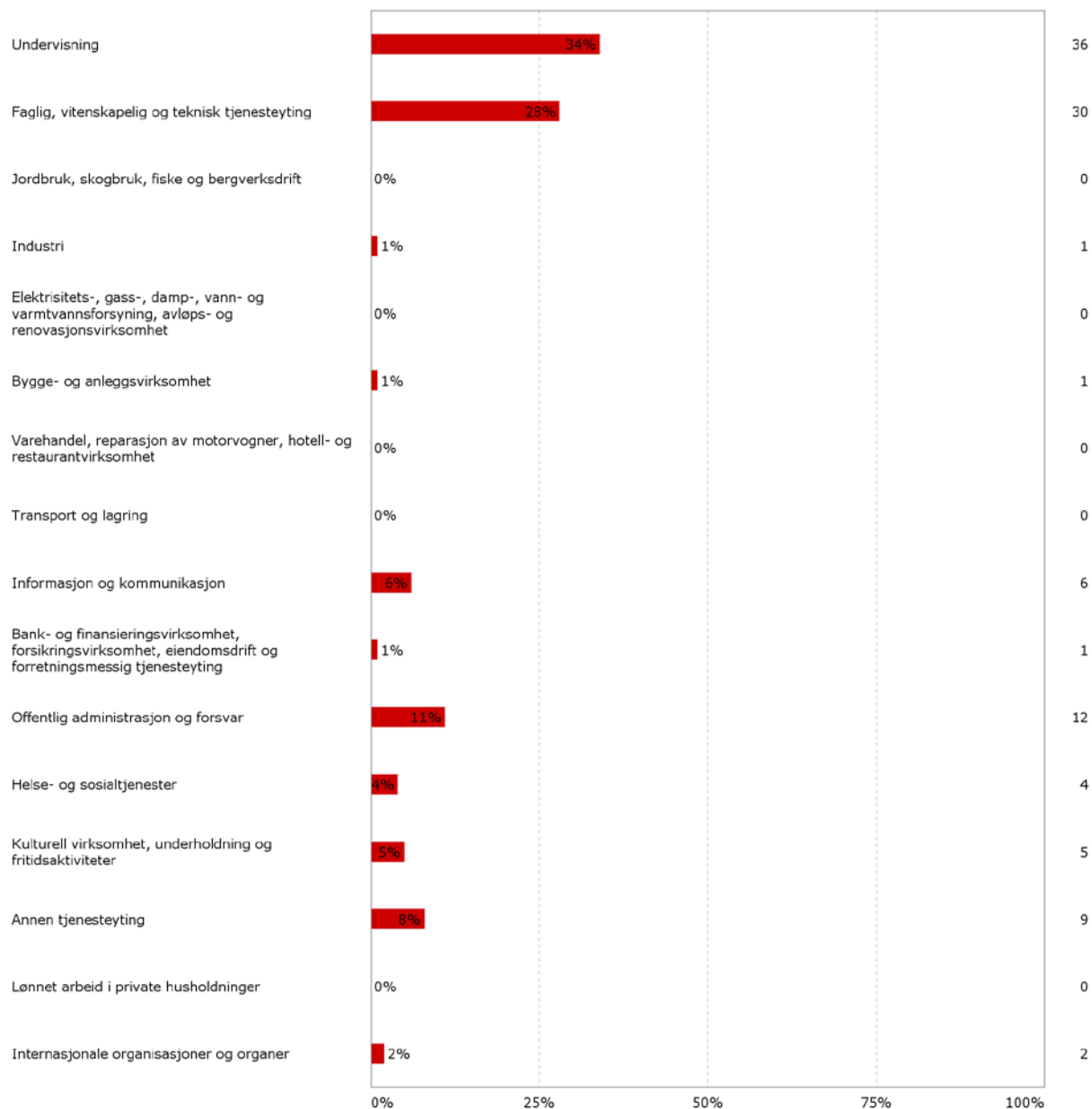
25 Altså 11 av de som tok undersøkelsen, og som har en mastergrad, fikk graden sin for mindre enn fem år siden.

26 I hvert fall er det slik i vår undersøkelse. Kun én av de 24 som gjennomførte undersøkelsen med en doktorgrad er utenfor arbeid.

27 Fire personer avla en doktorgrad i denne tidsperioden, som ikke blir tatt med i utregningen, som i all sannsynlighet ville minsket prosentandelen av personer uten arbeid.

28 Det er flere grunner til at det foregående er vanskelig å vurdere. Først og fremst handler dette om at det ikke finnes en studie, så vidt vi vet, som ser på alumni over en lengre periode enn fem år etter avlagt grad. Vi vet ikke hvordan vår arbeidsstyrkeprosent på 91 forholder seg til andre studieløp gitt et lengre tidsperspektiv. Hvorvidt personer som har tatt vår undersøkelse er representative for populasjonen er også en potensiell feilkilde. Det foregående er altså ikke ment som en negativ konklusjon, men kun å belyse det faktum at en endelig slutning vil være prematur og lite rettferdiggjort.

Hvilken sektor arbeider du i?²⁹

Ved å ta utgangspunkt i SSB sin standard for næringsgruppering ble de tre største sektorene for FoF-alumni «undervisning», «faglig, vitenskapelig og teknisk tjenesteyting» og «offentlig administrasjon og forsvar». Til sammen svarte 73 % at de hadde sitt virke innenfor disse næringene. Respondentene kunne spesifisere hvilket yrke han eller hun hadde, og i det påfølgende følger en liten oppsummering av dette

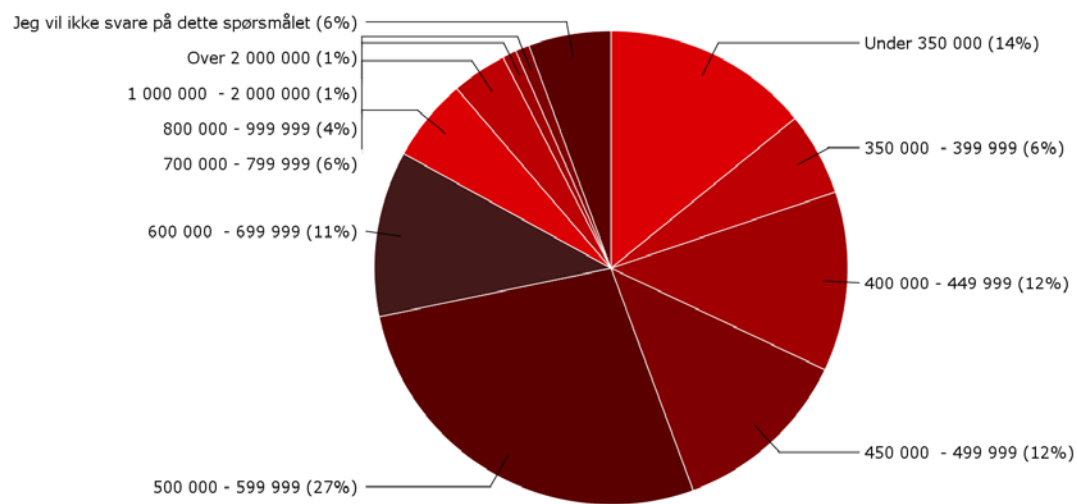
- 22 svarte at de arbeidet enten som professor, professor emeritus, førsteamanuensis eller post doc
- 28 svarte at de arbeidet som stipendiat, forsker eller hadde en annen undervisningsjobb ved et universitet eller høyskole
- 10 svarte at de arbeidet med undervisning på videregående skole, ungdomsskole eller voksenopplæring

²⁹ 107 respondenter.

- 16 svarte at de arbeider med en eller annen form for rådgivning eller administrativt av et eller annet slag
- 12 svarte at de hadde en eller annen form for lederverv (eksempel; teamleder i NAV, avisdirektør)
- 88 av de 107 i arbeid kan altså grupperes inn i én av disse bolkene. Ikke alle valgte å svare på dette spørsmålet, slik at det er rimelig å anta at tallet er enda litt høyere.

2.3 Lønn

Hva er din samlede årsinntekt i dag?³⁰

68 prosent av respondentene har svart at deres lønnsnivå er å finne i intervallet 400 000–799 999. 20 prosent har svart at det ligger under, mens seks prosent har svart at det ligger over. Seks prosent har valgt å ikke svare på spørsmålet.

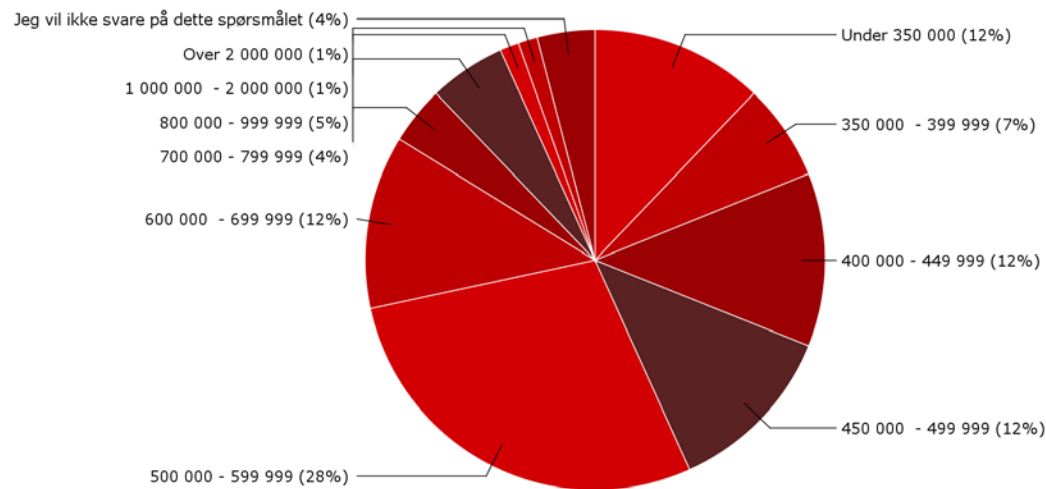
Dette gir en medianlønn et sted i intervallet 500 000–599 999. Dette er samtidig det klart største intervallet som 29 personer har sagt de tilhører. Vi ser imidlertid at 14 prosent, 15 personer, har svart at de har en årsinntekt på under 350 000. Dette får frem i lyset en svakhet ved vår undersøkelse; vi har ingen mulighet til å fastslå hvor stor del av de sysselsatte som har en deltidsstilling.³¹

³⁰ 106 respondenter.

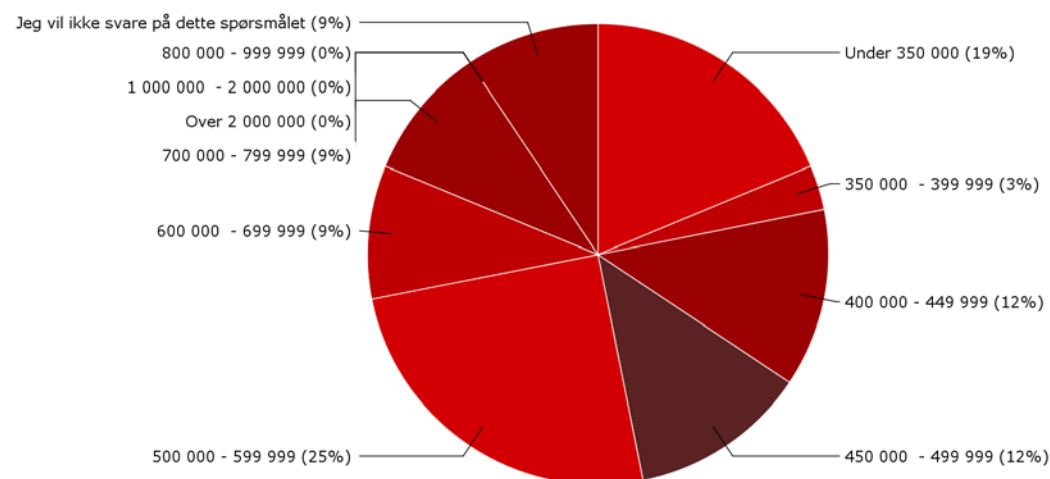
³¹ Dette skyldes at vår ambisjon ved undersøkelsen var å kartlegge hva alumni fra FoF faktisk tjener, ikke hva de ville ha tjent om samtlige hadde en 100 prosent stilling. Det er likevel mulig å estimere gjennomsnittslønn og medianlønn relativt nøyaktig med hjelp av andre data vi sitter på, og det er det vi har gjort nedenfor.

Hvis vi deler resultatet over inn i kjønn får vi følgende inntektsfordeling

Årsinntekt, mann³²

Årsinntekt, kvinne³³

Av grafene over ser vi at det er kun menn som har inntekter høyere enn 799 999. Men denne gruppen er heller liten; kun seks personer befinner seg her. Medianen for menn er ca. 550 000 mens den for kvinner er ca. 475 000, dog også for kvinner er intervallet 500 000–599 999 det største.³⁴

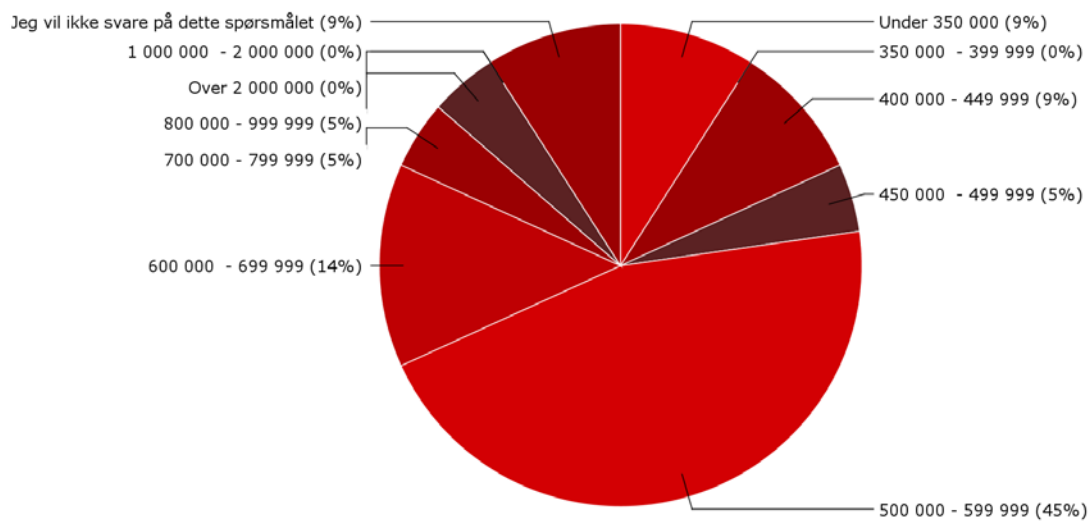
³² 74 respondenter.

³³ 32 respondenter.

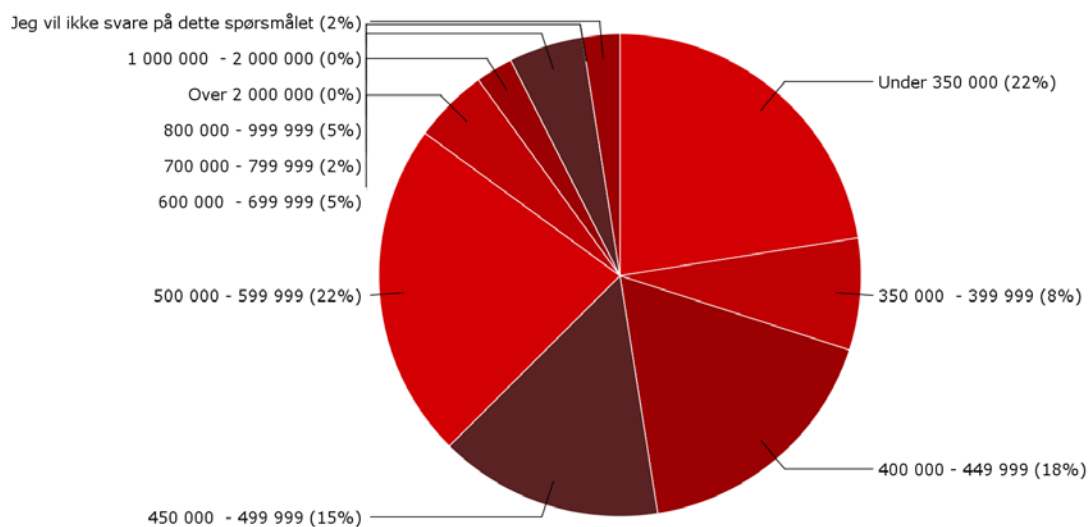
³⁴ Her må man også ta med i betraktning at 14 % av kvinnene som tok undersøkelsen hadde doktorgrad mot 23 % av mennene. Det er å forvente at personer med doktorgrad i gjennomsnitt har en høyere lønn.

Hvis vi deler lønnsintervallene inn etter type grad får vi følgende resultat

Inntekt, gitt doktorgrad³⁵

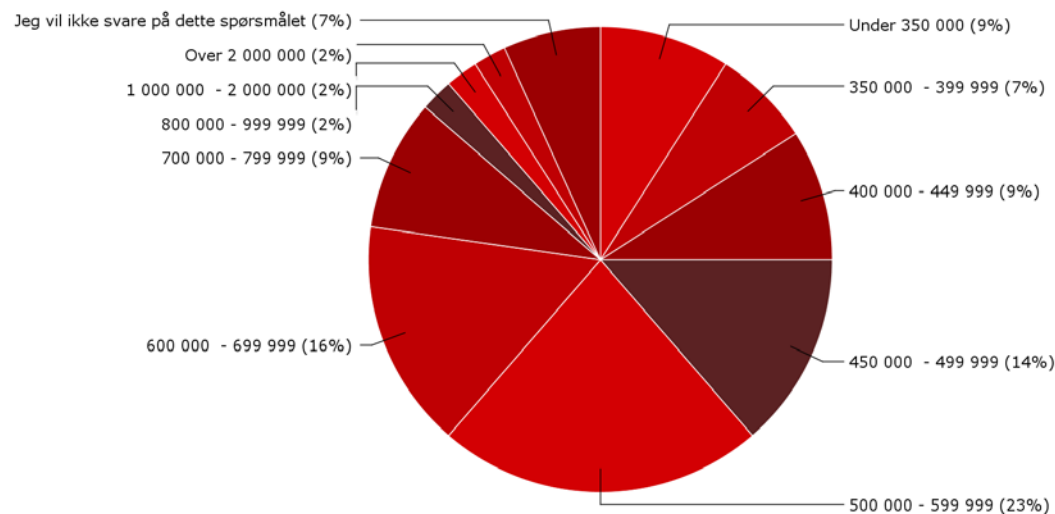
Inntekt, gitt mastergrad³⁶

³⁵ 22 respondenter.

³⁶ 40 respondenter.

Inntekt, gitt hovedfag³⁷

Doktorandene har en median i intervallet 500 000–599 999, det samme har personer med hovedfag som sin siste grad. Personer med mastergrad har en medianinntekt i intervallet 450 000–499 999.

Til sammenligning er gjennomsnittslønnen nasjonalt på 518 100.³⁸ For et mulig sammenligningsgrunnlag med andre høyere utdannelser, kan man se studien referert til over som så på samtlige personer nasjonalt som avla en mastergrad eller doktorgrad i 2008.³⁹ Man må imidlertid huske på at de fleste i vår undersøkelse har vært lengre i arbeidslivet, og det er rimelig å anta at lønnsnivået er noe høyere av den grunn, i SSBs studie har man kun sett på personer som var heltidsansatte. Samtidig opererer de med andre inntektsintervaller. Sammenligningsgrunnlaget blir derfor heller tynt. Likevel kan det være verdt å nevne at ifølge SSB, var det slik at for personer med mastergrad lå nesten 40 prosent i intervallet 350 000–549 999⁴⁰, mens for doktorander tjente ca. 50 prosent av dem mer enn 649 999.⁴¹ Dette er betydelig høyere enn doktorander fra FoF.

Estimering av gjennomsnittslønn

For å gi et mer korrekt bilde av hva man kan forvente å ha i inntekt etter avlagt grad ved FoF, så har vi forsøkt å kalkulere ut gjennomsnittslønnen for utvalget. Vi forstår gjennomsnittslønn slik SSB gjør det; gjennomsnittlig årsinntekt gitt at samtlige har en 100 prosent stilling. For å gjøre dette er vi avhengig av å estimere stillingsprosenten til de som har tatt undersøkelsen. Heldigvis er de fleste alumni godt kjent for instituttet, slik at et omtrentlig estimat av stillingsstørrelse lot seg beregne for de aller fleste. Der vi ikke hadde særlig kunnskap om respondenten satte vi stillingsprosenten til å være 100.⁴² Det er altså rimelig å anta at stillingsprosenten i realiteten er noe lavere enn det vi opererer med her, som vil være den maksimalt største potensielle stillingsprosenten gitt det aktuelle utvalget.⁴³

³⁷ 44 respondenter.

³⁸ www.ssb.no/arbeid-og-lonn/statistikker/lonnansatt/aar/2016-03-03 Her må man imidlertid merke seg at gjennomsnittslønnen tar utgangspunkt kun i heltidsstillinger.

³⁹ www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/nesten-alle-i-arbeid-store-inntektsforskjeller.

⁴⁰ Isolerer man til kun en mastergrad fra humaniora og estetiske fag så var dette intervallet på 58 prosent. Se tabell 3 i www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/nesten-alle-i-arbeid-store-inntektsforskjeller.

⁴¹ Se figur 3 i www.ssb.no/utdanning/artikler-og-publikasjoner/nesten-alle-i-arbeid-store-inntektsforskjeller.

⁴² Dette gjaldt 27 av respondentene i undersøkelsen.

⁴³ Hvis vi har rett i dette, så er det rimelig å anta at gjennomsnittslønnen vil være noe høyere enn hva vi presenterer her.

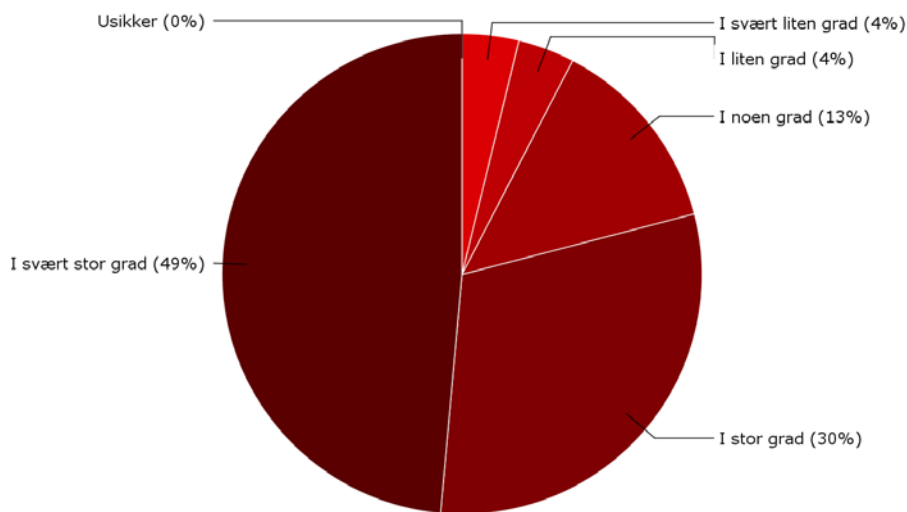
Vi kom frem til en gjennomsnittlig stillingsstørrelse på 90,48 prosent. Videre må vi estimere, for hver respondent, en nøyaktig inntekt. Her valgte vi ganske enkelt å ta mediantallet i midten av svaralternativene: Hvis respondenten krysset av i intervallet 500 000–599 999, så har vi satt tallet 550 000.⁴⁴ Følgelig blir feilmarginen relativt stor, men ikke så stor at tallet vi kommer frem til er uten interesse.

Ved å beregne gjennomsnittsinntekten med grunnlag i de som valgte å oppgi sin inntekt⁴⁵, og dele dette tallet på 90,48, kom vi fram til at forventet gjennomsnittslønn for alumni ved FoF er ca. 586 000. Dette er ca. 68 000 mer enn gjennomsnittslønnen nasjonalt.

2.4 Filosofiens relevans

2.4.1 FORHOLDET MELLOM UTDANNELSE I FILOSOFI OG ARBEID

I hvilken grad mener du din utdanning i filosofi hjelper deg i jobben?⁴⁶

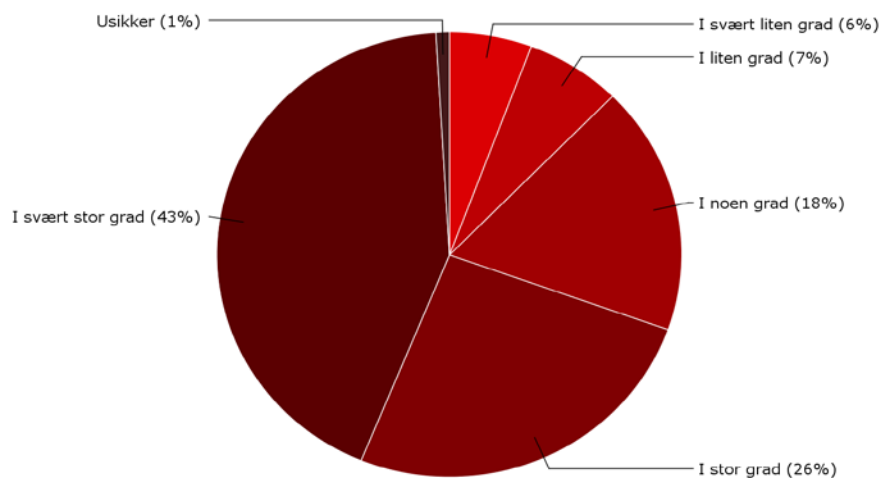
Av de som tok undersøkelsen svarte 79 prosent at de i stor eller i svært stor grad mente at deres utdanning i filosofi hjalp dem i deres nåværende jobb. Kun 8 prosent svarte at deres utdanning i filosofi var i liten eller svært liten grad et hjelpsomt verktøy i deres arbeid.

⁴⁴ Dette byr på problemer for særlig to kategorier; «under 350 000» og «over 2 000 000». For førstnevnte kategori har vi valgt å sette 250 000, for den andre valgte vi 2 000 001.

⁴⁵ Dette tallet ble på 53 050 001, vi delte det så på 100. 100 fordi av de 106 som kom til spørsmålet om samlet årsinntekt, så valgte 6 av de å ikke oppgi i hvilket intervall de befant seg. Dette ga et gjennomsnitt på 530 500,01,-. Dette er i seg selv 12 400,01 mer enn gjennomsnittslønnen nasjonalt for 100 prosent stillinger.

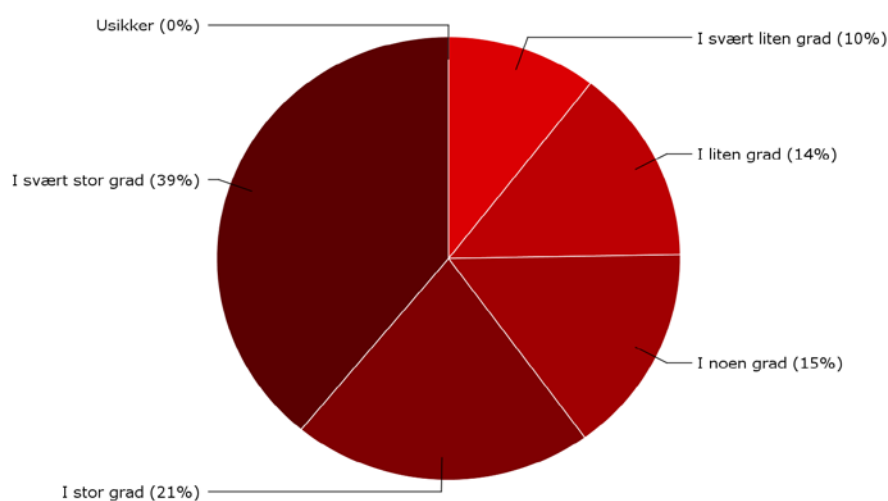
⁴⁶ 105 respondenter.

I hvilken grad mener du din utdannelse i filosofi er direkte relevant?⁴⁷

Vi ser at de fleste av våre alumni mener at deres grad i filosofi er i stor eller i svært stor grad direkte relevant for arbeidet de nå har. Av de som svarte de var i arbeid, så vi i avsnitt 2.2 at vi kan gruppere 50 av de til å tilhøre kategorien «professor, professor emeritus, førsteamanuensis eller post doc» eller «stipendiat, forsker eller hadde en annen undervisningsjobb ved et universitet eller høyskole». Det er betraktelig flere, 69 prosent, som mener at deres grad i filosofi er i stor eller i svært stor grad relevant for deres arbeid.

I hvilken grad var det din utdannelse i filosofi som gjorde at du har den jobben du nå har?⁴⁸

60 prosent svarte at de mente det var deres grad i filosofi som i stor eller i svært stor grad var bidragsyteren til at de nå har den jobben de har. Dette er 19 prosent lavere enn de som mente at deres grad i filosofi hjalp dem i stor eller i svært stor grad i jobben.

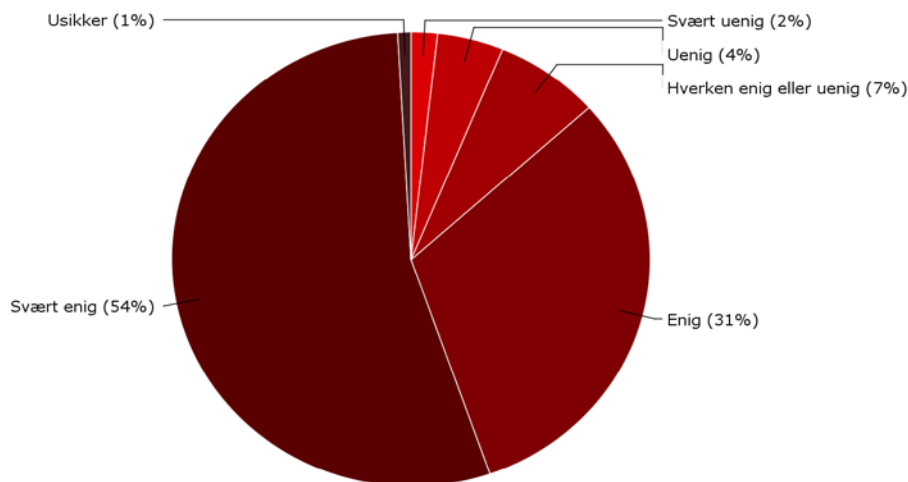
⁴⁷ 105 respondenter.

⁴⁸ 105 respondenter.

2.4.2 OM FILOSOFISTUDIET GENERELT

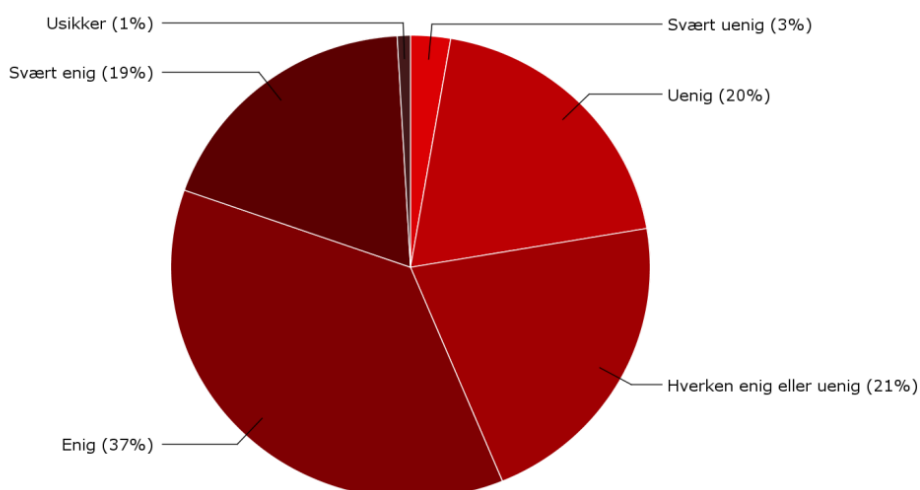
I denne seksjonen av undersøkelsen var vi på jakt etter noe litt på siden av hovedmålet med prosjektet som sådan. Vi ønsket å få en liten pekepinn på hva vår alumni mener om filosofistudiet generelt, og hva deres utdanning eventuelt har gitt dem som ikke kan direkte knyttes til deres nåværende arbeidssituasjon.

Påstand: Min utdanning i filosofi har gitt meg redskaper som jeg har tatt i bruk i mange ulike situasjoner og faser av mitt liv⁴⁹

85 prosent har svart at de er enig eller svært enig i at filosofi gir de redskaper som er anvendelige i mange ulike situasjoner og faser av ens liv. Det kan selvfølgelig variere hva respondentene legger i dette forholdsvis vage spørsmålet, men det virker tydelig at filosofistudiet gir en egenskaper som er nyttig også utenfor en direkte yrkessituasjon.

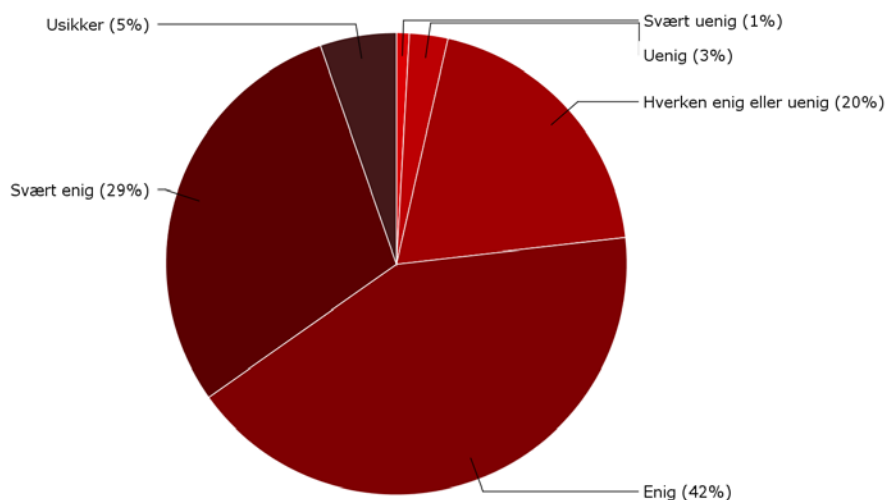
Påstand: Mine forventninger og oppfatninger av hva filosofi er, endret seg i stor grad etter at jeg begynte filosofistudiet⁵⁰

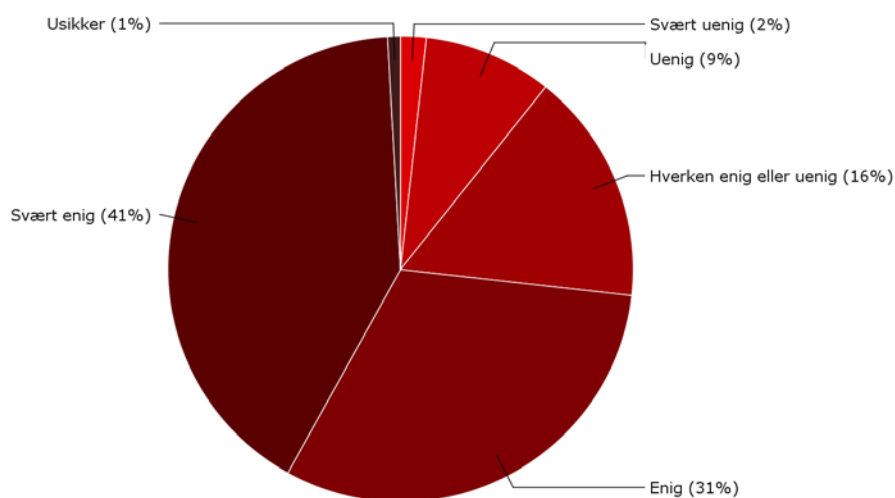
Over halvparten har sagt seg enig eller svært enig i at deres oppfatninger og forventninger til fagstudiet i stor grad endret seg etter påbegynt studie. At så mange har sagt seg enig i denne ganske sterke påstanden kan tyde på at hva studieprogrammet filosofi egentlig innebærer er noe som er ukjent for de fleste. Denne tolkningen går godt overens med neste påstand.

49 112 respondenter.

50 112 respondenter.

Påstand: Jeg tror samfunnet som helhet har et feilaktig bilde av hva en filosof egentlig gjør⁵¹

71 prosent er enig eller svært enig i at samfunnet som helhet har et feilaktig bilde på hva en filosofi egentlig gjør. Kun fire prosent er uenig eller svært uenig i denne påstanden. Det kan spekuleres i om man finner slike tall ved særlig mange andre studier.

Påstand: Det var personlig utvikling, heller enn framtidige arbeidsutsikter, som først og fremst gjorde at jeg valgte å studere filosofi⁵²

72 prosent sier seg enig eller svært enig i at deres motivasjon for å studere filosofi først og fremst handlet om personlig utvikling, heller enn karriere. 11 prosent sier seg uenig eller svært uenig. På bakgrunn av dette virker det rimelig å konkludere at de fleste av våre alumni er personer som har hatt en sterk interesse for faget, og at det først og fremst er dette som har gjort at de har valgt å avlegge en grad.

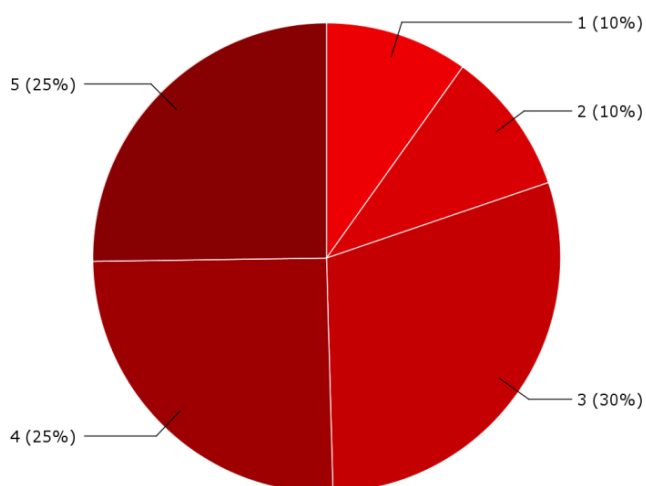
⁵¹ 112 respondenter.

⁵² 112 respondenter.

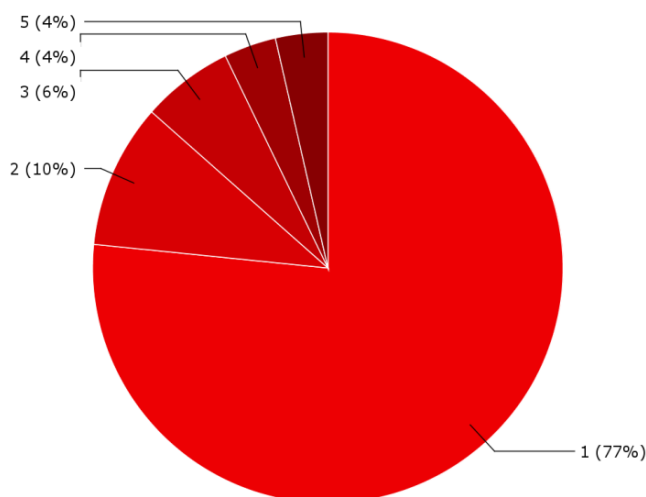
2.4.3 FERDIGHETER

Respondentene fikk så i oppgave å rangere fem ulike såkalte overførbare ferdigheter, etter i hvilken grad de mente de har blitt styrket gjennom fagstudiet. Denne delen av undersøkelsen valgte vi å gjøre mer interaktiv ved at respondentene selv skulle «dra og slippe» fem elementer. I avsluttende kommentarer ble det imidlertid meldt om at dette skapte vanskeligheter for flere, slik at resultatet under bør tas med en klype salt. Resultatene blir presentert slik at for hver ferdighet så viser vi hvor mange som satt denne som nummer én, som nummer to osv.

Mellommenneskelige ferdigheter (evne til å samarbeide, være i stand til å løse konflikter, å være en lagspiller)⁵³

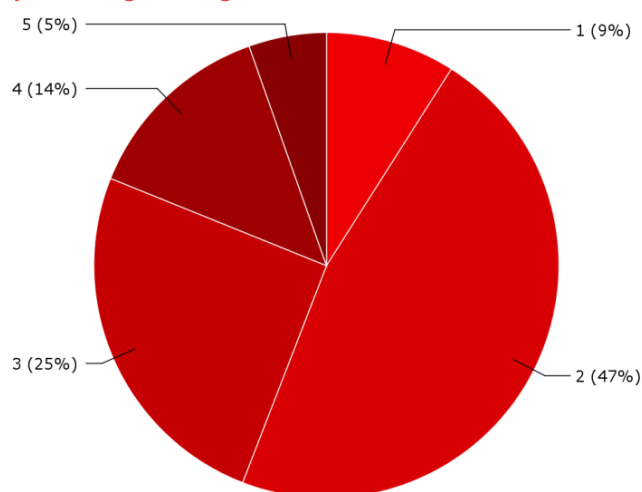
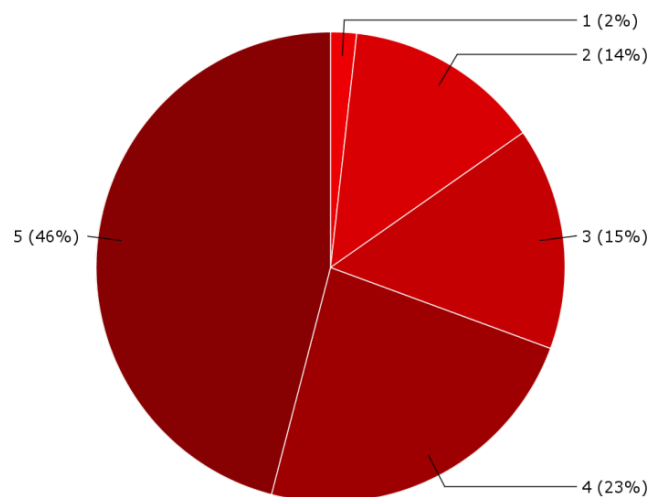
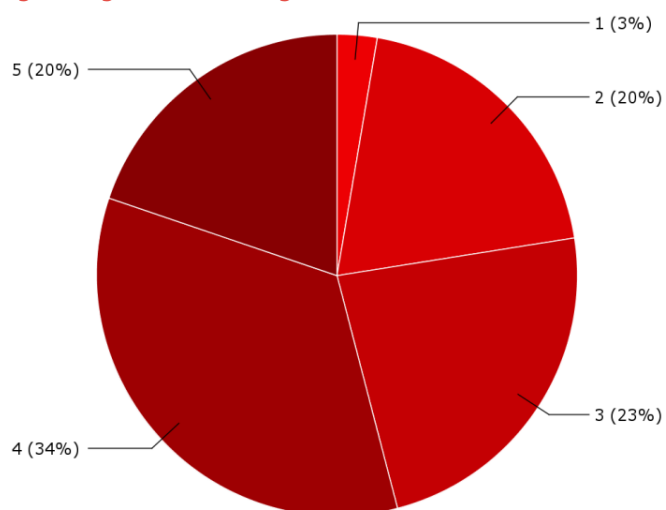

Intellektuelle ferdigheter (å tenke kritisk, analytisk, å være en problemløser)⁵⁴

⁵³ 111 respondenter.

⁵⁴ 111 respondenter.

Kommunikasjonsferdigheter (gi råd, være i stand til å artikulere, hjelpe andre til å forstå)⁵⁵**Lederferdigheter (ta avgjørelser, planlegge, delegere, styre andre)⁵⁶****Organiseringsferdigheter (sette og nå mål, samt å håndtere tidsfrister)⁵⁷**

⁵⁵ 111 respondenter.

⁵⁶ 111 respondenter.

⁵⁷ 111 respondenter.

Totalt mener våre alumni at filosofistudiet utvikler de overførbare ferdighetene med dette styrkeforholdet

1. Intellektuelle ferdigheter (å tenke kritisk, analytisk, å være en problemløser)
2. Kommunikasjonsferdigheter (gi råd, være i stand til å artikulere, hjelpe andre til å forstå)
3. Organiseringsferdigheter (sette og nå mål samt å håndtere tidsfrister)
4. Mellommenneskelige ferdigheter (evne til å samarbeide, være i stand til å løse konflikter, å være en lagspiller)
5. Lederferdigheter (ta avgjørelser, planlegge, delegere, styre andre)

77 prosent mente at filosofistudiet i størst grad utvikler evnene til å tenke kritisk, analytisk og å være en problemløser.⁵⁸ Dette er egenskaper som er svært ettertraktet i dagens arbeidsmarked, og det kan være med på å forklare hvorfor våre alumni stort sett mente deres grad i filosofi var hjelpsom, selv om de ikke jobbet direkte med filosofifaget i form av undervisning eller forskning. Interessant er det også å merke seg at lederferdigheter kommer ut som den dårligste ferdigheten filosofistudiet utvikler, mens evnen til å kommunisere med andre kommer ut som den nest sterkeste.

Vi avslutter ved å presentere et utvalg av kommentarene respondentene selv skrev på slutten av undersøkelsen

«Filosofiske studier er blant de få ting jeg ikke angre på»

«Selv om jeg ikke jobber direkte med akademisk filosofi, ville jeg ha valgt dette studiet om igjen om jeg skulle velge i dag.»

«Mastergraden er og har vært nyttig for nåværende arbeidsforhold og tidligere arbeidsforhold. Imidlertid er det først i arbeidet at arbeidsgiverene ser verdien av utdanningen. På intervjuer har de vanskeligheter med å se denne og jeg har vansker med å formidle hvorfor den er relevant. Selv om jeg i dag har en fast jobb med gode fremtidsutsikter (mastergraden er medvirkende til dette) har jeg vært på en god del jobbintervjuer hvor min manglende evne til å gjøre utdanningen relevant for den spesifikke stillingen har bidratt til at jeg ikke har fått stillinger tidligere. Om det hadde vært rom for det underveis i studiet, ville det vært en god ide å lære studentene verdien av å kunne formidle sine egenskaper/relevantheit senere.»

«Samfunnet er sulteforet på grunnlagstenkning og sammenhengsforståelse. Hvis filosofi er metodisk disiplin, begrepsrøkt og perspektiverende tenkning, så er filosofi fortsatt nøyaktig hva legen foreskriver.»

«Filosofi gir en kontekst som er avgjørende for å forstå andre fagområder, sammenhengen mellom dem og forholdet mellom teori og praksis. I tillegg gir filosofi en historisk forståelse som gjør det mulig å forholde seg til samspillet mellom ulike fagområder og forholdet mellom vitenskapelig utvikling og «tidsånd». Uten denne forståelsen blir kunnskap lett redusert til noe instrumentelt (noe foregående spørsmål indikerer) og muligheten til å fange opp kompleksitet blir borte. Mao. vi ender opp med fragmentert kunnskap i en integert virkelighet.»

«Angre ikke på at jeg valgte filosofi!»

⁵⁸ Dette selv etter flere meldte om at de hadde problemer med den interaktive layouten til spørsmålet.

uib.no/fof